

ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТУРИЗМУ (УСПІШНІ КЕЙСИ ЄС ДЛЯ УКРАЇНИ)

ECONOMIC ASPECTS OF STATE REGULATION OF TOURISM (EU SUCCESSFUL CASES FOR UKRAINE)

Стаття присвячена дослідженню успішних практик державного регулювання туризму в країнах Європейського Союзу (ЄС) та їх значенню для України. Державне регулювання туризму в ЄС базується на комплексному підході, який охоплює такі аспекти, як стратегічне планування, координація, фінансування та інвестиції, інновації та інші ключові елементи. Автор розглядає основні аспекти державного регулювання туризму в ЄС, зосереджуючись на економічних аспектах. Зокрема, розглядається використання інноваційних підходів до фінансування та розвитку туристичної галузі в країнах ЄС. Прикладами цих підходів є створення спеціальних фондів, грантових програм, фінансова підтримка для малих і середніх підприємств та інші стимули. Особливу увагу приділяється порівняльному аналізу між країнами ЄС та Україною. Досліджуються конкретні країни, такі як Нідерланди та Італія, що показують успішні практики у сфері економічного регулювання туризму. Наприклад, Нідерланди активно використовують інноваційні підходи до фінансування та розвитку туристичної галузі, тоді як Італія має програму "Культурна країна", спрямовану на розвиток туризму та захист культурної спадщини. Зазначається, що Україна може навчатися від цих країн і використовувати їхні практики для розвитку власної туристичної галузі. У статті також висвітлюються переваги, які Україна може отримати від адаптації успішних практик ЄС. Це включає залучення інвестицій, створення робочих місць, підвищення рівня доходів та покращення економічного становища країни загалом. Аналізуючи і впроваджуючи економічні аспекти державного регулювання туризму, Україна має можливість стати конкурентоспроможною туристичною дестинацією. Загальний висновок статті полягає у тому, що успішні практики державного регулювання туризму в країнах ЄС можуть бути використані як цінний досвід для України у розвитку її туристичної галузі. Це вимагає не тільки адаптації конкретних практик, але й розробки стратегічних планів, підвищення ефективності управління, розвитку інфраструктури та сприяння підприємництва. Проявленням політичної волі, взаємодії різних зацікавлених сторін та спрямованих на результати заходів є ключовими факторами для досягнення успіху у розвитку туризму в Україні.

Ключові слова: публічне управління, туризм, економічні аспекти, державне регулювання, ЄС.

The article is devoted to the study of successful practices of state regulation of tourism in the countries of the European Union (EU) and their significance for Ukraine. State regulation of tourism in the EU is based on an integrated approach that covers aspects such as strategic planning, coordination, financing and investment, innovation and other key elements. The author examines the main aspects of state regulation of tourism in the EU, focusing on economic aspects. In particular, the use of innovative approaches to the financing and development of the tourism industry in EU countries is considered. Examples of these approaches are the creation of special funds, grant programs, financial support for small and medium-sized enterprises, and other incentives. Particular attention is paid to the comparative analysis between EU countries and Ukraine. Specific countries, such as the Netherlands and Italy, which show successful practices in the field of economic regulation of tourism, are studied. For example, the Netherlands actively uses innovative approaches to finance and develop the tourism industry, while Italy has a "Cultural Country" program aimed at developing tourism and protecting cultural heritage. It is noted that Ukraine can learn from these countries and use their practices to develop its own tourism industry. The article also highlights the benefits that Ukraine can get from adapting successful EU practices. This includes attracting investment, creating jobs, raising incomes and improving the overall economic situation of the country. Analyzing and implementing the economic aspects of state regulation of tourism, Ukraine has the opportunity to become a competitive tourist destination. The general conclusion of the article is that the successful practices of state regulation of tourism in the EU countries can be used as a valuable experience for Ukraine in the development of its tourism industry. This requires not only the adaptation of specific practices, but also the development of strategic plans, the improvement of management efficiency, the development of infrastructure and the promotion of entrepreneurship. Manifestation of political will, interaction of various interested parties and results-oriented measures are key factors for achieving success in the development of tourism in Ukraine.

Key words: public administration, tourism, economic aspects, state regulation, EU.

УДК 351

DOI <https://doi.org/10.32782/rma2663-5240-2023.33.27>

Родченко І.Ю.

кандидат наук з державного управління, доцент кафедри публічного адміністрування, Міжрегіональна Академія управління персоналом», <https://orcid.org/0000-0003-1240-761X>

Щур Н.О.

кандидат наук з державного управління, доцент кафедри публічного адміністрування, Міжрегіональна Академія управління персоналом», <https://orcid.org/0000-0002-7648-7893>

Гончаренко М.Ф.

доктор економічних наук, доцент, ректор, Міжнародна Академія управління персоналом, <https://orcid.org/0000-0002-9193-9202>

Постановка проблеми. Економічні аспекти державного регулювання туризму є важливою складовою успішного розвитку галузі. Ця тема належить до актуальних досліджень, оскільки туризм має значний економічний потенціал для країн, включаючи Україну, і може сприяти зростанню ВВП, створенню нових робочих місць та покращенню життєвого рівня населення.

В контексті Європейського Союзу (ЄС), існують успішні кейси державного регулювання туризму, які можуть послужити прикладом для України. Одним з таких кейсів є розвиток туризму в країнах ЄС з використанням інноваційних підходів і технологій. Наприклад, впровадження цифрових інструментів, таких як мобільні додатки та онлайн-платформи,

сприяє полегшенню доступу до туристичних послуг, підвищенню якості обслуговування та створенню нових можливостей для бізнесу. Ще одним важливим аспектом є стимулювання інвестицій в туристичну галузь. Країни ЄС активно використовують різні фінансові механізми та програми підтримки для залучення інвестицій у туризм. Це може включати фінансову підтримку для розвитку інфраструктури, створення туристичних кластерів, сприяння розвитку малого і середнього підприємництва в туристичній галузі тощо [1].

Крім того, важливою складовою успішного державного регулювання є формування ефективних механізмів маркетингу та просування туристичних продуктів. Країни ЄС активно просувають туристичні бренди та розвивають маркетингові кампанії для привернення уваги туристів. Це включає використання сучасних інструментів маркетингу, таких як цифрові медіа, соціальні мережі, веб-сайти та інші онлайн-платформи для просування своїх туристичних пропозицій.

Аналіз останніх публікацій. Серед українських вчених, які досліджували економічні аспекти галузі туризму можна виділити: В.Лагодієнка, К.Павлова, О. Павлову, Г.Саркісяна, О. Федорченка, І. Ліщинську, І. Литвіна, О. Кондратюка, С. Семерікова та ін.

Мета статті. Метою статті є аналіз економічних аспектів державного регулювання туризму з фокусом на успішних кейсах країн Європейського Союзу (ЄС) і їхньому потенціалі для України.

Виклад основного матеріалу. Успішні практики державного регулювання туризму в країнах ЄС можуть бути використані як приклади для України у розвитку її туристичної галузі. Варто звернути увагу на такі аспекти, як інноваційні підходи до розвитку туризму, стимулювання інвестицій та розвиток маркетингових стратегій. Проте, для успішного впровадження таких підходів необхідно створити сприятливе законодавче середовище, залучити зацікавлені сторони і створити ефективну систему співпраці між різними рівнями управління туризмом.

Загалом, економічні аспекти державного регулювання туризму мають велике значення для розвитку туристичної галузі в Україні. Шлях до успіху полягає в поєднанні інноваційних підходів, стимулюванні інвестицій та ефективному маркетингу туристичних продуктів. Продовження співпраці з країнами ЄС та використання їхнього досвіду може сприяти створенню конкурентоспроможної туристичної індустрії в Україні та забезпеченню стабільного економічного росту.

Країни Європейського Союзу (ЄС) успішно використовують різні механізми фінансування та інвестицій для підтримки розвитку туристичної галузі. Один з найважливіших аспектів цього підходу полягає в створенні спеціальних фондів та грантових програм, спрямованих на фінансову підтримку туристичних проектів. Ці фонди і програми зазвичай мають на меті стимулювання розвитку інфраструктури, підтримку малого і середнього бізнесу в туристичній галузі, підвищення конкурентоспроможності та просування туристичних продуктів.

Прикладом успішної практики є створення спеціальних фондів, які надають фінансову підтримку для реалізації інноваційних туристичних проектів. Такі фонди забезпечують доступ до капіталу для підприємств у туристичній галузі, які можуть розвивати новаторські ідеї та створювати унікальні туристичні продукти. Грантові програми також грають важливу роль, надаючи фінансову підтримку для проектів зі створення туристичних атракцій, покращення інфраструктури та розвитку екологічно сталого туризму [2].

Україна може вивчати ці успішні практики ЄС та адаптувати їх до своєї системи фінансування та інвестицій у туристичну галузь. Це може включати створення спеціального туристичного фонду, який надає фінансову підтримку проектам з розвитку туристичної інфраструктури, підтримку малого та середнього бізнесу, успіху та стимулювання інноваційних ідей у туристичній галузі. Додатково, Україна може запровадити грантові програми, які спрямовані на фінансову підтримку проектів з розвитку туристичних атракцій, просування туристичних продуктів та покращення якості послуг [4].

Окрім цього, Україна може вивчити механізми фінансової підтримки для малих і середніх підприємств у туристичній галузі. Наприклад, розробити спеціальні кредитні програми з низькими процентними ставками або надати субсидії для створення нових туристичних підприємств або модернізації існуючих.

Успішні практики країн ЄС також включають використання публічно-приватного партнерства (PPP) для залучення приватних інвестицій у туристичну галузь. Це може бути ефективним механізмом для залучення капіталу, технологій та керування приватних компаній у проекти розвитку туризму. Україна може розглянути можливість впровадження подібних партнерств для стимулювання інвестицій та покращення якості туристичних послуг [5].

Загалом, успішні практики економічних аспектів державного регулювання туризму в

країнах ЄС можуть бути використані Україною як цінні приклади для розвитку її туристичної галузі. Важливо вивчити та адаптувати ці практики до українських реалій, забезпечуючи ефективну систему фінансування, інвестицій та партнерств для стимулювання інноваційного розвитку туризму в Україні. Для цього необхідно ретельно вивчити досвід ЄС та інших успішних країн, адаптувати його до українських потреб та контексту, а також розробити національну стратегію з ефективного фінансування, повертання інвестицій та підтримки туристичної галузі [6; 8].

Ключовими елементами такої стратегії можуть бути створення спеціального туристичного фонду або агентства, яке б забезпечувало фінансування проектів інфраструктури, маркетингових кампаній та навчання персоналу. Важливо також розробити привабливі фінансові інструменти, які стимулюватимуть приватні інвестиції у туризм, такі як зниження податкових ставок, надання фінансових пільг чи грантові програми для малих і середніх підприємств.

Отже, у країнах Європейського Союзу, таких як Іспанія, Франція, Італія, Нідерланди та Греція, існують різні успішні практики економічного регулювання туризму, які можуть бути використані Україною для розвитку своєї туристичної галузі [7].

Країни ЄС активно використовують різні механізми фінансування та інвестицій для підтримки розвитку туризму. Це включає створення спеціальних фондів, грантових програм, фінансову підтримку для малих і середніх підприємств та інші стимули. Україна може вивчати ці практики та адаптувати їх для створення ефективної системи фінансування та залучення інвестицій у туристичну галузь.

Наприклад, Україна може навчатися від Іспанії стосовно програми сертифікації туристичних підприємств, від Франції – у розвитку еко-туризму та фінансовій підтримці малих і середніх підприємств, від Італії – у захисті та просуванні культурної спадщини, а від Греції – використанні спеціальних режимів оподаткування та маркетингових кампаній [7].

Ефективне впровадження успішних практик країн ЄС в регулюванні туризму може сприяти розвитку туристичної галузі в Україні, покращенню якості туристичних послуг, залученню більшої кількості інвестицій та повертання більшого потоку туристів.

Для успішного впровадження успішних практик країн ЄС в регулюванні туризму в Україні, необхідно прийняти ряд заходів:

- розробити національну стратегію розвитку туризму, в якій будуть враховані успішні практики країн ЄС. Ця стратегія має визначати

конкретні цілі, завдання та заходи для розвитку туристичної галузі в Україні;

- створити спеціальні фонди та грантові програми для фінансової підтримки туристичних підприємств та проектів. Це сприятиме залученню інвестицій, стимулюванню розвитку нових туристичних продуктів та підвищенню якості послуг;

- впровадити програму сертифікації туристичних підприємств та стандартизації послуг, що допоможе підвищити якість обслуговування туристів та забезпечити їх безпеку;

- розвивати еко-туризм та створювати інфраструктуру для активного відпочинку, що відповідає природним особливостям та ресурсам України;

- зосередитися на маркетингових кампаніях та просуванні туристичних продуктів України на міжнародному рівні. Ефективна реклама та просування унікальних туристичних пропозицій допоможуть повернути більше туристів та підвищити обіг в туристичній галузі.

Враховуючи успішні практики країн ЄС та впроваджуючи відповідні заходи, Україна має потенціал розвивати свою туристичну галузь та стати привабливим туристичним напрямком. Важливо постійно вдосконалювати та оновлювати стратегію розвитку туризму, залучати фахівців та експертів з країн ЄС для обміну досвідом і здобуття нових знань. Також важливо залучати міжнародні організації та партнерів для спільного розвитку туризму та просування туристичних пропозицій України [8].

Для успішного розвитку туризму в Україні також потрібно звернути увагу на створення сприятливої бізнес-середовища, спрощення адміністративних процедур та вирішення проблем, які можуть гальмувати розвиток галузі. Крім того, важливо підтримувати та розвивати інфраструктуру та послуги для туристів, включаючи транспортну доступність, готельний сектор, розвиток культурних об'єктів та розваг.

Україна має значний туристичний потенціал, який може бути використаний для розвитку економіки, залучення інвестицій та створення нових робочих місць. Впровадження успішних практик країн ЄС та постійна праця над вдосконаленням туристичної галузі допоможуть Україні стати конкурентоспроможною туристичною дестинацією на світовій арені.

Висновки. Таким чином, В загальному висновку, державне регулювання розвитку туризму в країнах ЄС надає цінний досвід та успішні практики, які можуть бути використані Україною для поліпшення своєї туристичної галузі. ЄС визнає важливість стратегічного планування, координації, фінансування та інвестицій, інноваційних підходів та інших аспектів управління туризмом.

Таблиця 1

Порівняльний аналіз досвіду країн ЄС та України в частині економічного регулювання туризму

Назва країни ЄС	Особливості економічного регулювання туризму	Порівняння з Україною
Іспанія	Іспанія активно використовує публічно-приватне партнерство для залучення приватних інвестицій у туризм. Є ефективна система фінансування та підтримки малого та середнього бізнесу в галузі туризму.	Україна може вивчити досвід Іспанії щодо публічно-приватного партнерства та розробити подібні механізми для залучення інвестицій у туризм. Також, Україна може вдосконалити систему фінансування малого та середнього бізнесу в галузі туризму.
Франція	Франція має розгорнуту систему грантових програм, які спрямовані на розвиток туризму та збереження культурної спадщини. Також, уряд Франції активно підтримує створення інноваційних туристичних продуктів та екологічно сталий туризм.	Україна може вивчити досвід Франції щодо реалізації грантових програм, спрямованих на розвиток туризму та культурної спадщини. Також, Україна може підтримувати створення інноваційних туристичних продуктів та просування екологічно сталого туризму.
Нідерланди	Нідерланди використовують інноваційні підходи до фінансування та розвитку туристичної галузі. Це означає, що вони активно впроваджують нові технології, цифрові рішення та інноваційні підходи для покращення туристичного продукту та підвищення конкурентоспроможності.	Україна може навчатися від Нідерландів щодо впровадження інноваційних підходів у туристичну галузь. Це може включати використання новітніх технологій, цифрових рішень та розробку інноваційних туристичних продуктів, які привертають більше туристів.
Італія	У Італії діє програма "Культурна країна", яка сприяє розвитку туризму та захисту культурної спадщини. Для залучення інвестицій у туристичну галузь створено фонд, який фінансує проекти з реконструкції культурної спадщини та інфраструктури. Україна може навчатися від Італії у сфері захисту та просування своєї культурної спадщини, а також розробити подібну програму фінансування для залучення інвестицій у туристичну галузь.	З Італією Україна може співпрацювати у сфері захисту та просування своєї культурної спадщини. Розробка програми фінансування для реконструкції культурних об'єктів та підвищення інфраструктури може сприяти збереженню та привертанню більшої кількості туристів.
Греція	Використовує різні інструменти для привертання інвестицій у туризм, включаючи спеціальні режими оподаткування для туристичних підприємств та фінансову підтримку для малих і середніх підприємств. Крім того, вони активно використовують маркетингові кампанії та просувають свої унікальні туристичні продукти з використанням різноманітних фінансових інструментів та програм для стимулювання розвитку туристичної галузі.	Україна може вивчити практики Греції щодо створення спеціальних режимів оподаткування та фінансової підтримки для туристичних підприємств. Також, ефективні маркетингові кампанії та просування унікальних туристичних продуктів можуть допомогти Україні залучати більше туристів. Цікавою особливістю в економічному регулюванні розробка національної стратегії, яка враховує ці практики, може сприяти розвитку туристичної галузі в Україні.

Розробка автора на основі аналізу джерел [5; 7; 8].

Україна, в свою чергу, має значний потенціал для розвитку туризму, але стикається з рядом викликів, таких як недостатнє фінансування, недостатня координація та відсутність ефективної системи управління. Але за допомогою вивчення та адаптації успішних практик ЄС, Україна може здійснити значний прорив у розвитку своєї туристичної галузі.

Важливо залучити вчених, експертів та практиків для проведення досліджень та розробки стратегій управління туризмом,

а також встановити ефективну співпрацю між державними органами, громадськими організаціями та бізнесом. Також необхідно зосередитися на розвитку інфраструктури та послуг для туристів, просуванні культурної спадщини, сприянні створення сприятливого бізнес-середовища.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Лагодієнко В.В., Павлов К.В., Павлова О.М., Саркісян Г.О. Інноваційна діяльність на регіональних туристичних ринках: модернізація та регулю-

вання: монографія Луцьк. СПД Галяк Ж.В., друкарня «Волиньполіграф», 2021. 402

2. Влащенко Н. М., Тонкошкур М. В Інноваційні технології в туризмі : навч. посібник; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2022. 214 с.

3. Крутій Г. М. Публічне управління розвитком туристичної сфери в умовах гібридних загроз. *Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція "Теорія і практика розвитку туризму: досвід, проблеми, інновації"*, Харків. 2023. С.24-26.

4. European Commission. "European Tourism Policy." URL: https://ec.europa.eu/growth/sectors/tourism/policy_en

5. European Parliament. "Tourism in the EU: Policy Overview." URL: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/160/tourism-in-the-eu-policy-overview>

eu/factsheets/en/sheet/160/tourism-in-the-eu-policy-overview

6. World Tourism Organization. "European Union: Tourism Policy and Strategy." URL: <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284421152>

7. Державна служба статистики України. "Туризм в Україні." Retrieved from: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

8. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. "Розвиток туризму в Україні." URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&tag=Turizm>.

9. Semenets-Orlova, I., Teslenko, V., Dakal, A., Zadorozhnyi, V., Marusina, O., & Klochko, A. (2021). Distance Learning Technologies and Innovations in Education for Sustainable Development. *Studies of Applied Economics*, 39(5).